

Утвърдил:

Декан

Дата

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ "СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"

Факултет: Славянски филологии

Специалност: *Българска филология*

СЛБ	0	1	0	1	0	5	2	1
-----	---	---	---	---	---	---	---	---

Специалност: *Славянска филология*

СЛБ	1	1	0	1	0	5	2	1
-----	---	---	---	---	---	---	---	---

Специалност: *Руска филология*

СЛБ	0	2	0	1	1	1	2	1
-----	---	---	---	---	---	---	---	---

Бакалавърска програма: (код и наименование)

--	--	--	--	--	--	--	--	--

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Дисциплина:

--	--	--	--

Дискурси на екстремното в руската литература

(код и наименование)

Преподавател: ас. д-р Александър Христов

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Семинарни упражнения	
	Практически упражнения (хоспетиране)	
Обща аудиторна заетост		
Извънаудиторна заетост	Реферат	
	Доклад/Презентация	60
	Научно есе	
	Курсов учебен проект	
	Учебна екскурзия	
	Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	60
Обща извънаудиторна заетост		120
ОБЩА ЗАЕТОСТ		150
Кредити аудиторна заетост		2
Кредити извънаудиторна заетост		2
ОБЩО ЕКСТ		4

№	Формиране на оценката по дисциплината ¹	% от оценката
1.	Workshops (информационно търсене и колективно обсъждане на доклади и реферати)	
2.	Участие в тематични дискусии в часовете - участие в лекционни и семинарни занятия	30%
3.	Тестова проверка	
4.	Изпит	40%
5.	Доклади/презентации	30%

Анотация на учебната дисциплина:

Курсът е насочен към художествената образност на ужасното и мотива за безумието в руската литературата, както и върху тематичните ядра, които се формират около тези два фикционални механизма. Акцентът е поставен и върху онези състояния на битийна, екзистенциална и метафизическа крайност, които пренасят възприемането и взаимодействието с реалността отвъд обичайното, общоприетото и онова, което бива припознавано като нормално.

За целите на курса безумието ще бъде разглеждано не толкова като патологично състояние в контекста на една или друга представа за психично здраве, а като резултат от колизията между вътрешния свят на литературния персонаж и ужасяващата реалност/иреалност. Разглеждат се механизмите за приемане, отхвърляне или помиряване със състоянията на екзистенциална крайност. В литературата ужасяващото и безумието често формират динамична връзка. Не рядко безумието се появява, когато се появи усещането, ужасяващото е доминантна характеристика на реалността. Работата с тази динамични художествени модели, разположени на границата между реалността и фантазията, приемливото и патологичното, материалното и нематериалното е заложена в основата на свободно избираемата дисциплина.

В хода на курса акцент ще бъде поставен и върху представата за фантастичното и иреалното и техните причинно-следствени връзки с феномена безумие в литературно-исторически план, но и в съвременната литература на ужаса.

Като основен корпус от художествени текстове са обособени канонични произведения на руската литература от XIX и XX век. Курсът проследява развитието на ужасяващата образност и мотива за безумието в руската литература в условната темпорална скоба между Гогол и Булгаков, но и изгражда връзки със същите тези мотиви в други литератури, сред които е и българската.

В допълнение на това е предвидена и работа в режим на сравнителен анализ с представители на американския неофициален канон на литературата на ужаса, в творчеството на които безумието заема централно място: Едгар Алън По, Хауърд Филипс Лъвкрафт, Стивън Кинг, Питър Уотс и др.

Предварителни изисквания:

Основни познания по теория на литературата и по отношение на историческия развой на руската литература.

Очаквани резултати: Повишаване на компетенциите по руска литература от XIX и XX век., развитие на уменията за интерпретация на художествен текст и изграждане на интертекстуални връзки.

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум
1	Ужасяващо в контекста на фантастичното, вълшебното и неестественото	2 часа
2	Ужасяващите мотиви преди литературата на ужасите	2 часа
3	Възможни теоретични подходи към ужаса и безумието в литературата	4 часа
4	Разказите и повестите на Гогол – на границата между смеха и ужаса	4 часа
5.	Невъзможното спасение в безумието – върху психосоматиката у Достоевски	2 часа
6.	Ужасът на егото – ужасяващите герои на Достоевски (Разколников, Свидригайлов, Рогожин, Ставрогин, Кирилов, Иван и Павел Карамазови и др.)	2 часа
7.	Безумието на ежедневието или върху някои аспекти на ужасната скука у Чехов	4 часа
8.	Ужасяващата сила на мрака в творчеството Лев Н. Толстой	4 часа
9.	Глобалният ужас на войната „Червен смях“ и „Безумие“ на Георги Райчев	2 часа
10.	Безумните градове в прозата на Михаил Булгаков	2 часа
11.	Какво му беше толкова ужасното? Обобщение на разгледаните теми и мотиви. Заключителна дискусия.	2 часа

Библиография

- Анисов 1995: Анисов Л.М. (ред.). Славянская мифология. Энциклопедический словарь. Эллис Лак.1995.
- Бахтин 1990: Бахтин М. М. Творчество Франсуа Рабле и народная культура средневековья и Ренессанса. Изд. Художественная литература. Москва. 1990.
- Бахтин 1978: Бахтин М.М. Творчество на Франсоа Рабле и народната култура на средновековието и Ренесанса. Изд. Наука и изкуство. Прв. Дачева Д. София. 1978.
- Белый 1934: Белый А. Мастерство Гоголя. ОГИЗ—ГИХЛ. Москва — Ленинград. 1943. В: <http://feb-web.ru/feb/gogol/critics/mgb/mgb-001-.htm?cmd=p>
- Бахтин, Михаил. Проблеми на поетиката на Достоевски. С. 1976.

- Бердяев, Николай. Мирогледът на Достоевски. С. 1992.
- Бердяев, Николай. Руската идея. Основни проблеми на руската мисъл през XIX век и в началото на XX век. Велико Търново 2001.
- Бицили, П. М. Класическото изкуство. Стилкови изследвания. С. 1995.
- Виготски, Лев. Психология на изкуството. С. 1978.
- Гура 2012: Гура А. В. Еще о некоторых параллелях к гоголевскому Вию. 2012. В: <https://www.domgogolya.ru/science/researches/1208/>.
- Гогол 1973: Гогол, Николай. Повести. Народна култура. София.
- Гордович 2007: Гордович К. Д. Смешное и страшное в произведениях фольклора и в повестях Гоголя. 2007. В: <https://www.domgogolya.ru/science/researches/1472/>
- Гросман, Леонид. Поетиката на Достоевски. С. 1996.
- Звезданов, Николай. Космосът на Гогол. Същият в огледалото на другия. Велико Търново 2005.
- Манолакев, Христо. Руският роман от втората половина на XIX век (история, типология, херменевтика). Учебно пособие. С. 2016.
- Манолакев, Христо. Слово и тяло. Из историята и херменевтиката на руския литературен канон. С. 2017.
- Манолакев, Христо. Текст и граници А. С. Пушкин и неговите „Повести на Белкин“. С. 2001.
- Нейчев, Николай. Литература и месианизъм. Руското литературно месианство през XIX век. Пловдив, 2009.
- Нейчев, Николай. Ф. М. Достоевски – тайнствената поетика. Пловдив, 2001.
- Спасова 2016: Спасова, Камелия. Миметични машини в изродната долина. Сп. Пирон, бр.12, 2016. В: http://piron.culturecenter-su.org/wp-content/uploads/2016/10/Kamelia-Spassova-Uncanny_valley.pdf
- Тодоров 2009: Тодоров, Цветан. Въведение във фантастичната литература. Изд. Сема РШ. Прв. Кавалджиев К. София. 2009.
- Шестов, Лев. Достоевски и Ницше. Киркегор и екзистенциалната философия. С. 1993.
- Русский экспрессионизм: Теория; Практика; Критика (сост., вступ.ст. Терехиной В.Н.; комм. Терехиной В.Н., Никитаева А.Т.). М., 2005.
- Feder Lillian. Madness in Literature. Princeton University Press.1980
- Fander 1979: Fander, Donald. The Creation of Nikolai Gogol. Harvard University press. 1979.
- Carroll, Noel. The Philosophy of Horror-Routledge. University Press of Kentucky. 1990
- Lovecraft 1934: Lovecraft. H.P. Supernatural Horror in Literature. 2009.
- Varma, Devendra , The Gothic Flame. New York: Russell & Russell. 1966.
- Schweitzer, Darrel. Windows of the Imagination. 1998
- Jackson, Rosemary. Fantasy: The Literature of Subversion. London: 1981

Дата: 17.06.2024 г.

Съставил:

ас. д-р Александър Христов

Учебната програма е обсъдена и приета на заседание на Катедрата по руска литература, протокол № 10/ 19.06.2024 г.